

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Standpunt van de Vlaamse Regering over de aanbevelingen in het rapport van Mario Draghi ‘The Future of European Competitiveness’

Samenvatting

Op 9 september publiceerde Italiaans oud-premier Mario Draghi een rapport met aanbevelingen over de toekomst van het Europese concurrentievermogen. Dat rapport werd opgesteld op verzoek van de voorzitter van de Europese Commissie, Ursula von der Leyen. In het rapport wordt een gedetailleerde analyse gegeven van de uitdagingen waar de Europese industrie voor staat en worden ook bepaalde oplossingen aangereikt om daaraan tegemoet te komen.

De Vlaamse Regering verwelkomt het rapport en onderschrijft de urgentie ervan. In deze mededeling bepaalt de Vlaamse Regering haar standpunt over aanbevelingen uit het rapport die belangrijk zijn voor Vlaanderen, en vraagt ze aan de Europese Commissie om prioritair aan de slag te gaan met een aantal thema's.

1. ALGEMENE BOODSCHAPPEN

De Vlaamse Regering verwelkomt het rapport van Mario Draghi over de toekomst van het Europese concurrentievermogen en is tevreden dat dit thema hoog op de Europese politieke agenda wordt geplaatst. Ze waardeert de grondige analyse en onderschrijft de boodschap van urgentie over de huidige staat van de Europese industrie.

Voor Vlaanderen moet de komende Europese Commissie prioritair werk maken van de volgende werven uit het Draghi-rapport:

- **de innovatiekloof dichten:** Vlaanderen verwelkomt de hernieuwde focus op innovatie als motor om de competitiviteit aan te zwengelen, technologisch leiderschap te versterken en de kloof met de VS en China te dichten. De EU moet sterker inzetten op innovatieprogramma's die op excellentiecriteria gebaseerd zijn.
- **een gezamenlijk plan voor concurrentievermogen en decarbonisatie opzetten:** Vlaanderen steunt de nadruk op decarbonisatie op een technologieneutrale wijze, die gepaard moet gaan met ambitieuze en pragmatische doelstellingen waarbij ons concurrentievermogen versterkt wordt. Een bijsturing van het Europese kader op dit vlak mag a priori geen taboe zijn, zonder de

doelstellingen in het gedrang te brengen. Verder kijkt Vlaanderen uit naar de aangekondigde Clean Industrial Deal en vraagt Vlaanderen aan de Europese Commissie om snel werk te maken van de Industrial Decarbonisation Accelerator Act, die zich zal richten op de ontwikkeling, productie en verspreiding van schone technologieën, met specifieke aandacht voor de energie-intensieve industrie. Naast de aanpak van de structureel hoge energieprijzen zijn investeringen in opslag en interconnecties voor grensoverschrijdende energie-infrastructuur (elektriciteit, H2 en CCS) essentieel.

- **een realistische visie op open strategische autonomie uitwerken:** Het is noodzakelijk om onze strategische onafhankelijkheid inzake belangrijke technologieën, sectoren en grondstoffen te verhogen. Dat doen we door onze eigen positie te versterken, maar onze exportregio is in het bijzonder gebaat bij de diversificatie van internationale (handels)partnerschappen om aanvoerketens veilig te stellen en om ongewenste afhankelijkheden af te bouwen. Protectionisme mag niet de leidraad vormen.
- **een goed functionerende interne markt met oog voor eerlijke concurrentie nastreven:** Bijkomende aandacht voor handhaving van bestaande regelgeving is noodzakelijk voor het gelijke speelveld binnen de Europese interne markt. Verder is verdieping van de interne markt een prioriteit, in het bijzonder op het vlak van diensten en door belemmeringen weg te nemen. Daarnaast pleit Vlaanderen actief voor het herstel van een gelijk speelveld inzake de Europese staatssteunregels.
- **Inzetten op betere regelgeving met meer respect voor het subsidiariteitsprincipe:** Het verminderen van de regeldruk voor bedrijven (en kmo's in het bijzonder) moet centraal staan. Vlaanderen wil de rapportageverplichtingen met minstens 25% verminderen. De EU moet zich verder focussen op de bevoegdheden waar ze echt een meerwaarde kan bieden en moet meer rekening houden met de unieke eigenschappen van elke lidstaat in het wetgevende proces (bijvoorbeeld de bevolkingsdichtheid en de aanwezigheid van energie-intensieve industrie).

2. FINANCIERING EN BUDGET

Financieringsinstrumenten

Het Draghi-rapport benadrukt de noodzaak van significante investeringen van jaarlijks 800 miljard euro extra om de beleidsdoelstellingen te halen. Vlaanderen steunt de suggestie in het rapport dat de **focus moet liggen op het mobiliseren van private middelen, terwijl ook publieke investeringen zullen moeten stijgen zonder de publieke schuldgraad te laten ontsporen**. Het inschakelen van (Europese) publieke financiering moet onderzocht worden om de totale financieringskosten te beteugelen.

De Commissie moet met concrete voorstellen komen waarbij een diepere kapitaalmarkt en effectieve voltooiing van de kapitaalmarktenunie centraal staan. Waar er **een marktfalen** is en geen andere opties adequaat zijn, kunnen we gericht ingrijpen via overheidssubsidies of andere incentives, bijvoorbeeld via het *Important Project of Common European Interest (IPCEI)* of de mogelijkheden bij **de EIB**. Dit instrument moet echter sterk administratief vereenvoudigd worden, zodat het proces drastisch wordt versneld en het toegankelijker wordt voor kmo's.

De Europese Unie heeft een **sterk en actueel kader voor staatssteun nodig dat een gelijk speelveld binnen de interne markt garandeert**. Het Tijdelijke Crisis- en Transitiekader (TCTF) heeft geleid tot versnippering. Daarom moet er teruggekeerd worden naar een stabiel en minimalistisch staatssteunkader dat de integriteit van de interne markt borgt. Een intra-Europese subsidiewedloop kan immers geen antwoord zijn op een buiten-Europese subsidiewedloop.

Voor Vlaanderen moet de EU-financiering voor concurrentievermogen onder het volgende MFK meer gefocust zijn op **een beperkter aantal strategische prioriteiten**, met minder versnippering. Daarenboven is het voor Vlaanderen belangrijk dat Europese financiering toegekend wordt op basis van **de merites van het project**.

Verder ziet Vlaanderen heil in de opschaling naar EU-niveau van een instrument zoals *contracts for difference* voor **decarbonisatietechnologieën in de energie-intensieve industrie**, zodat het instrument op dat niveau gecoördineerd wordt. De hoge energieprijzen zetten onze industrie, en in het bijzonder **de energie-intensieve industrie**, onder druk en zorgen voor een concurrentienadeel. Om de groene transitie van de industrie te versnellen, in lijn met de klimaat- en energiedoelstellingen, moet de industrie op de juiste manier ondersteund worden.

Daarnaast bieden we ondersteuning om te voorzien in **financieringsschema's** voor opschalende bedrijven **met meer flexibiliteit en risicobereidheid**. Het gebrek daaraan wordt in de praktijk als een echt tekort ervaren, waardoor bedrijven verhuizen naar buiten de EU. Vlaanderen is ook het voorstel genegen om **de EU-garantie voor InvestEU-programma's** te verhogen, en om het mandaat van de uitvoerende partners (waaronder ook regionale promotionele banken en instituten zoals PMV) aan te passen om meer risico's te kunnen faciliteren.

Volgens Draghi zijn investeringen via het **cohesiebeleid** noodzakelijk om ervoor te zorgen dat alle regio's kunnen profiteren van de economische groei binnen de EU. Vlaanderen is van mening dat het cohesiebeleid in alle regio's moet worden voortgezet, ook in de meer ontwikkelde regio's. Innovatieve investeringen in de economisch sterkere regio's, met name op het gebied van de groene en digitale transitie, hebben namelijk ook positieve spill-overeffecten op andere regio's.

Budget

In de Europese meerjarenbegroting pleiten we voor een budgetverschuiving, waarbij we vooral inzetten op de innovatieprogramma's die belangrijk zijn voor Vlaanderen en die op excellentiecriteria gebaseerd zijn, en op de versterking van budgetten voor grensoverschrijdende, strategische infrastructuurprojecten (zoals 3RX en pijpleidingen).

3. ONDERZOEK EN INNOVATIE

Onderzoek en innovatie (O&I) speelt een centrale rol in het rapport. Draghi ziet dat, terecht, als een van de belangrijkste motoren om de competitiviteit van de EU weer aan te wakkeren. Vlaanderen vindt het essentieel dat er in de EU fors (blijvend) geïnvesteerd wordt in onderzoek en innovatie (O&I) en onderschrijft het principe dat ook de lidstaten meer eigen middelen in het O&I-systeem moeten investeren, namelijk 3% van het bbp. Daarom streeft Vlaanderen naar een verhoging van de gezamenlijke investeringen (publiek en privaat) in O&O naar 5% van het bruto binnenlands product. Deze legislatuur zet Vlaanderen verder stappen richting de 1% voor de overheid. Bovendien moet het **excellentiebeginsel gevrijwaard blijven** en moet de toegankelijkheid verbeterd worden, waarbij de indieningsprocedure vereenvoudigd wordt.

Net als in het Draghi-rapport staat het beleid inzake **onderzoeksinfrastructuren** in Vlaanderen hoog op de agenda. Belangrijk is dat onderzoeksinfrastructuren niet op zichzelf staan, maar altijd ingebed zijn in een onderzoeksdomein. Daarom is **meer samenwerking** tussen verschillende commissarissen (zoals voor gezondheid, milieu en agronomie) nodig. Onderzoeksinfrastructuren focussen op wetenschappelijke uitmuntendheid, maar ook spill-overeffecten op de domeinen die van strategisch belang zijn voor de EU, zouden verder gestimuleerd moeten worden.

Voor Vlaanderen is er een sterkere koppeling nodig tussen onderzoeks- en innovatie-infrastructuren om de **kloof tussen de wetenschap en de markt de overbruggen**. Bovendien hebben we een Europese strategie nodig om meer pan-Europese samenwerking te stimuleren en grensoverschrijdende infrastructuurnetwerken te creëren.

Het Draghi-rapport benadrukt Europa's sterke traditie van wereldwijde samenwerking, maar waarschuwt voor risico's door de geopolitieke situatie, vooral op het gebied van onderzoek en innovatie. Voor Vlaanderen is een evenwichtige balans tussen wereldwijde samenwerking en **kennisveiligheid** essentieel.

4. VAARDIGHEDEN, ONDERWIJS EN ARBEIDSMARKT

De Europese industrie heeft nood aan een sterk **vaardighedenbeleid**. Door de vergrijzing daalt het aantal beschikbare arbeidskrachten. Daarom is het belangrijk om de productiviteit te verhogen via een sterk vaardighedenbeleid dat inspeelt op de technologische transformatie van de industrie. Daarnaast zetten we in op de verhoging van de arbeidsmarktparticipatie en op activering. Ook voor Vlaanderen is talent de belangrijkste grondstof.

Het Draghi-rapport benadrukt dat technologische veranderingen en productiviteitsgroei niet ten koste mogen gaan van het Europese sociale model en het sociale weefsel. De Europese economie zal een transitie ondergaan. Het zal van cruciaal belang zijn om tijdens die transitie performante openbare diensten te bieden en onze sociale welvaartsstaat te behouden met een sterke sociale bescherming, huisvesting, kinderopvang enzovoort. Daarom moet de EU de komende jaren verder inzetten op de uitbouw van de **Europese pijler van sociale rechten**.

Voor Vlaanderen is het van essentieel belang dat het **subsidiariteitsprincipe** wordt gerespecteerd, waarbij acties op het juiste niveau worden besproken en besluitvorming zo dicht mogelijk bij de burger plaatsvindt. Op het vlak van onder andere onderwijs en vorming betekent dit dat lidstaten zelf de doelstellingen moeten kunnen definiëren.

Wat betreft digitalisering benadrukt Draghi het belang van de ontwikkeling van digitale vaardigheden om kwalitatieve banen te behouden, zodat Europa zijn concurrentievermogen kan versterken in de snelle digitale transitie. Vlaanderen ondersteunt die aanbeveling en neemt de nodige acties en initiatieven om onze digitale vaardigheden op te schalen en te zorgen voor digitale inclusie voor de bredere bevolking.

Vlaanderen is voorstander van maatregelen om de administratieve hindernissen bij het aantrekken van hooggeschoolde kennismigranten weg te werken.

Wat onderwijs en vorming betreft, verwijst Draghi naar de nood aan een uitgebreide strategie om **de kloof in vaardigheden** te dichten, waaronder de ontwikkeling van EU-brede certificeringen, de bevordering van samenwerking tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven, het aantrekken van talentvolle arbeidsmigranten van buiten EU en datagedreven competentie-analyse. Vlaanderen steunt die principes in het Draghi-rapport en wil de opleidingsdeelname verhogen en levenslang leren stimuleren, gebaseerd op competentieprognoses. Zo versterken we de loopbanen en verhogen we de productiviteit en innovatiekracht van onze ondernemingen. Daarnaast steunen we aanbevelingen rond het stimuleren van STEM-onderwijs en innovatie om nieuwe kansen te creëren voor hoogopgeleide professionals zodat ze in Europa blijven. Dat zou niet alleen de productiviteit verhogen, maar ook de arbeidsmarktkrapte in cruciale sectoren helpen verlichten. Tot slot wordt in het Draghi-rapport opgeroepen tot een hervorming van de curricula in het initiële onderwijs van alle lidstaten. Het is onduidelijk hoe dat zal worden gerealiseerd aangezien onderwijs louter een ondersteunende bevoegdheid is van de Unie.

Draghi wil dus via alle mogelijke kanalen op vaardigheden inzetten, ook via cohesiemiddelen als ESF+. Wat betreft de voorgaande aanbevelingen is Vlaanderen van mening dat Europese middelen daar een centrale rol in kunnen vervullen.

5. HANDEL EN ECONOMISCHE VEILIGHEID

Nieuwe, ambitieuze, open, eerlijke en duurzame vrijhandelsakkoorden zijn van essentieel belang om onze strategische autonomie te versterken, om economische welvaart te creëren en om de groene en digitale transitie te kunnen realiseren. De EU moet haar inspanningen opdrijven om bijkomende afzetmarkten én aanvoerlijnen voor onze bedrijven te ontsluiten. We waken bij vrijhandelsakkoorden over het respect voor de mensenrechten en de opname van sociale en ecologische standaarden, zoals die vandaag worden toegepast door de Europese Commissie. Daarbij hebben we altijd oog voor het

level playing field en non-trade concerns. Dat wil zeggen dat alle producten die ingevoerd worden in de EU, moeten voldoen aan dezelfde EU-normen voor voedselveiligheid, productnorming, dierenwelzijn en arbeidsvoorwaarden als de EU-producten. Vlaanderen steunt de vier sleutelprincipes die het Draghi-rapport naar voren schuift om te komen tot een ambitieus handelsbeleid dat aansluit bij onze maatschappelijke, industriële en economische noden.

- I. **Tegenwicht bieden aan afbrokkeling van de multilaterale rechtsorde:** Vlaanderen pleit ervoor om te blijven streven naar een hervorming en versterking van de rules-based order (WTO, UNCITRAL ...) en die niet zomaar te laten uitdoven. 'Outreach' naar ontwikkelingslanden en belangrijke spelers, zoals China en de VS, is belangrijk. De rules-based order moet evenwel mee blijven evolueren en zorgen voor een gelijk speelveld. Het is ook essentieel om te blijven inzetten op een breed netwerk aan bilaterale handel en sectorale overeenkomsten, en op plurilaterale initiatieven. Vlaanderen is bezorgd over de impact van een specifieke tailormade aanpak op de capaciteit van de EU om alomvattende handelsakkoorden te kunnen sluiten, die ook belangrijk zijn voor de Vlaamse handelsactoren, bijvoorbeeld om handelsbelemmeringen weg te werken.
- II. **Afstemming op het industriële beleid:** Volgens Draghi moet handelsbeleid gebaseerd zijn op een case-by-case analyse die gelinkt is aan de noden vanuit industrie- en innovatieperspectief, de situatie in het betreffende domein en de relatie met het derde land in kwestie. Een zekere afstemming en coherentie tussen handelsbeleid en industrieel beleid zijn uiteraard nodig, maar het handelsbeleid is ruimer dan louter industrie en mag daarom niet volledig ondergeschikt zijn aan het industriebeleid. Dat houdt immers risico's in voor de belangen van Vlaanderen als open economie. Een te enge invulling van het handelsbeleid als instrument om de eigen industrie af te schermen zal aanleiding geven tot handelsoorlogen en tegenmaatregelen in sectoren waar Europa met hoge afhankelijkheden kampt.
- III. **Duidelijke principes om protectionisme te vermijden:**
  - i) Het gebruik van handelsmaatregelen moet pragmatisch zijn en moet afgestemd zijn op het overkoepelende doel van productiviteitsgroei.
  - ii) Handelsbeleid moet consistent zijn en aandacht hebben voor non-trade concerns en wederkerigheid qua normen voor derde landen.
  - iii) Handelsmaatregelen moeten worden afgewogen tegen consumentenbelangen. Verstoringen van het gelijke speelveld vanuit derde landen door vraagonderdrukking of gesponsorde concurrentie moeten assertief aangepakt worden. Bij de inzet van onze handelsinstrumenten moet er op een case-by-case basis afgewogen worden wat de specifieke impact is op de Europese waardeketens. Er moet echter altijd een onderscheid gemaakt worden met legitieme maatregelen van derde landen die zich richten op innovatie en productiviteitsverbeteringen die ook voor Europa gunstig kunnen zijn.
- IV. **Coördinatie tussen lidstaten en EU-FDI-beleid:** Vlaanderen kan zich vinden in betere coördinatie tussen LS en COM bij FDI-screeningsbeslissingen. Omdat nationale veiligheid en openbare orde nationale bevoegdheden zijn, is het echter ook belangrijk dat lidstaten hun eigen accenten kunnen leggen en kunnen beslissen. Net als bij het gebruik van handelsverdedigingsinstrumenten moet een duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen mogelijk schadelijke investeringen in strategisch belangrijke sectoren en investeringen die Europese bedrijven helpen groeien en tewerkstelling genereren.

Het **buitenlandse economische beleid** dat Draghi voorstelt, moet vooral zorgen voor het veilig stellen van kritieke grondstoffen, voor de ondersteuning van de decarbonisatie van de industrie en voor het veilig stellen van toeleveringsketens. Voor Vlaanderen zijn dat ook belangrijke doelstellingen. Vlaanderen pleit voor een evenwichtige benadering, waarbij de promote-zijde niet uit het oog verloren wordt door partnerschappen met derde landen aan te gaan. Een te enge invulling van diversificatie via clubs van like-minded landen is geen aanpak die Vlaanderen voorstaat.

Vanuit Vlaanderen wordt **een Europees referentiekader voor een efficiënte exportcontrole** ondersteund. We zijn echter geen voorstander van parallelle systemen of specifieke systemen voor

exportcontrole voor specifieke sectoren (zoals voorgesteld door Draghi voor semiconductoren) naast de reeds bestaande huidige Europese kaders. Daarnaast blijft ook hier onverminderd het subsidiariteitsprincipe gelden.

6. MILIEU EN VERGUNNINGEN

Vlaanderen zet zich onverminderd in voor een gezond en klimaatrobuust leefmilieu. Desalniettemin merken we vaak dat de huidige toepassing van het vigerende Europese kader tot vergunningsproblemen leidt, inclusief de vergunning van infrastructuur die onze industrie en mobiliteit klimaatneutraal moeten helpen maken. Daarbij is het belangrijk dat de probleemstelling goed wordt gedefinieerd. Vlaanderen heeft een relatief korte doorlooptijd voor vergunningsprocessen, maar een heel hoge vernietigingsgraad van de afgeleverde vergunningsbeslissingen van de Vlaamse vergunningverlenende overheden. We ijveren daarom op Europees niveau voor coherentie tussen Europese sectorspecifieke wetgevingen die het vergunningsproces in de lidstaten beïnvloeden, en streven naar een evenwicht tussen verschillende economische sectoren. Daarbij denken we bijvoorbeeld aan de Habitatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water. Zo voorkomen we dat sectorspecifieke regels de coherentie van het vergunningsproces verstoren en juridische versnippering veroorzaken.

Vlaanderen verwelkomt daarom de suggestie van Mario Draghi om een strategische milieueffectrapportage voor hernieuwbare energiebronnen in te voeren in plaats van een projectgebonden milieueffectrapportage, alsook de suggestie om de materiële Europese milieuwetgeving te monitoren op basis van haalbaarheid en prioritering van hernieuwbare energiebronnen en defensie-investeringen. Vlaanderen pleit ervoor te onderzoeken of die suggesties niet kunnen worden uitgebreid naar andere sectoren met het oog op de strategische autonomie en competitiviteit van de Europese Unie, haar lidstaten en haar regio's.

Daarbij is het van belang dat de notie algemeen belang ruimer wordt gedefinieerd door de Europese regelgevers en sterker kan doorwegen in de vergunningsprocedure van projecten. Ideaal faciliteert de Europese wetgeving een integrale maatschappelijke benadering die ervoor moet zorgen dat tegenstrijdige doelstellingen en normen niet voor stilstand zorgen. Verder dringen we erop aan dat de EU rekening houdt met de unieke eigenschappen van elke lidstaat inzake bevolkingsdichtheid en industrialisatiegraad bij de uitwerking van milieuregelgeving.

Tot slot benadrukt het Draghi-rapport terecht de noodzaak om digitalisering van vergunningsprocessen in de hele EU te bevorderen. Door te blijven investeren in moderne en vereenvoudigde procedures verminderen we de administratieve lasten en versnellen we belangrijke ontwikkelingen.

7. ENERGIE

Vlaanderen ondersteunt de opzet in het Draghi-rapport voor de **uitrol van productie, opslag en interconnectiecapaciteit om betaalbare en competitieve energie** binnen de EU te waarborgen. Betaalbare energieprijzen voor consumenten en bedrijven zijn daarbij van essentieel belang. In het kader van betaalbaarheid en bevoorradingszekerheid is het belangrijk dat we pleiten voor een evenwichtige energiemix, waarin naast hernieuwbare energie ook kernenergie deel uitmaakt van het Europese beleid.

Flexibiliteit zal in de toekomst een steeds grotere rol spelen en kan op verschillende manieren (zoals opslag en demand-response) ingezet worden. Een **sterke waardeketen voor netten** kan bijdragen tot de Europese competitiviteit en strategische autonomie, onder meer door het Europese CEF-budget op te schalen.

Vlaanderen is net zoals Draghi voorstander van de uitbreiding van het systeem van **gezamenlijke aankoop van waterstof**. Daarnaast pleit Vlaanderen ervoor om de **doelstelling (RFNBO) bij te sturen**,

zodat we meer dan alleen groene waterstof kunnen gebruiken om onze industrie verder te verduurzamen.

8. KLIMAAT

Draghi heeft veel aandacht voor de concurrentiële positie van de Europese industrie binnen de wereldmarkt, rekening houdend met de energie- en klimaatdoelstellingen. Vlaanderen wil daarom op Europees niveau een snelle beslissing over **een ambitieuze en pragmatische 2040-doelstelling**. Daarnaast wil het de focus de komende jaren leggen op de **implementatie van de Fit for 55-dossiers die al goedgekeurd zijn**.

Evaluatie en monitoring van de **haalbaarheid van de EU-doelstellingen** en in het bijzonder van de subdoelstellingen zijn daarbij van belang. Als blijkt dat die subdoelstellingen niet voldoende bijdragen aan de EU-klimaatdoelstellingen of dat er betere alternatieven zijn, zal Vlaanderen ervoor pleiten om die doelstellingen/verplichtingen aan te passen.

In die context blijven we ijveren voor een **robuuste bescherming tegen het risico op carbon leakage**. Het Draghi-rapport stelt terecht dat de effectiviteit en het succes van het CBAM-mechanisme momenteel nog onzeker zijn. Het CBAM-mechanisme moet daarom nauwgezet opgevolgd worden, met bijzondere aandacht voor sectoren die hun productie buiten Europa exporteren. Er moet ook nagegaan worden hoe de volledige waardeketen van de industriële productie voldoende beschermd kan worden.

Om een gelijk speelveld tussen de Europese lidstaten te garanderen, moet gekeken worden naar **Europese financiering**, onder meer via het Innovatiefonds. Vlaanderen is van mening dat de vergroening van de industrie **technologieneutraal en kosteneffectief** moet gebeuren.

9. CIRCULAIRE ECONOMIE

De circulaire economie biedt aanzienlijke kansen om de aanvoer van kritieke grondstoffen veilig te stellen en daarin meer zelfvoorzienend te worden. Vlaanderen benadrukt dat de **recyclage van kritieke materialen** verder ontwikkeld moet worden om de groene economie en de productie van schone en digitale technologieën te ondersteunen. Naast meer recyclagecapaciteit is het voor Vlaanderen essentieel om **het gebruik van secundaire grondstoffen** te stimuleren. Bestaande **drempels** moeten worden weggewerkt. Draghi wijst op enkele belangrijke hinderpalen, waaronder de hogere kosten van secundaire ten opzichte van primaire grondstoffen, een gebrek aan investeringen in infrastructuur voor circulariteit, en een ongelijk speelveld in afvalcriteria dat leidt tot hogere lasten en lagere recyclingpercentages in de interne markt.

Hoewel het belang van circulaire economie wordt benadrukt in het rapport, ontbreekt aandacht voor **duurzame antwoorden op de vraag naar materialen** en voor de **productie en het gebruik van duurzame primaire grondstoffen** uit de EU.

Aandacht voor en coherentie met de milieu- en klimaatdoelstellingen blijven een prioriteit. Daarom vraagt Vlaanderen aan de Europese Commissie om werk te maken van een Clean Industrial Deal, die voldoende aandacht schenkt aan de vraag naar materialen en aan de productie en het gebruik van duurzame primaire grondstoffen uit de EU.

10. DIGITALISERING

Vlaanderen steunt Draghi's voorstel om meer coherentie te scheppen in regelgeving, de administratieve lasten voor ondernemingen te verminderen en Europese bedrijven gemakkelijker te laten opschalen. Het voorstel om middelen van lidstaten te bundelen ter versterking van onze strategische autonomie op het gebied van digitale infrastructuur wordt sterk ondersteund.

Hogesnelheids- en hogecapaciteitsbreedbandnetwerken

Vlaanderen steunt **de verdere uitbouw van een échte Europese digitale markt** die het eenvoudiger maakt voor ambitieuze bedrijven om op te schalen. We moedigen een betere samenwerking tussen EU-telecomspelers aan om gezamenlijke standaarden voor *edge*-technologieën, netwerk-API's en *IoT*-technologieën te ontwikkelen. Daarnaast is samenwerking met elkaar en met kennisinstellingen voor baanbrekend O&O essentieel.

Computing en AI

Er moet meer aandacht gaan naar het **vereenvoudigen van de toegang tot HPC-infrastructuur** voor bedrijven, in het bijzonder voor start-ups en kmo's. Een sterkere koppeling met implementatieacties op regionaal niveau en een nauwere betrokkenheid van de industrie bij het opzetten van digitale diensten door de EU kunnen dat probleem aanpakken. De EU moet investeren in de opschaling van digitale technologieën, waaronder cloudcomputing, high-performance computing, quantumtechnologie en industriële toepassingen van AI.

Halfgeleiders

Halfgeleiders zijn een strategisch belangrijk onderdeel van de Europese economie en veiligheidsstructuur. Vlaanderen pleit voor een **versterking van het semicon ecosysteem** inzake halfgeleiders om de afhankelijkheid van externe leveranciers te verminderen. Vlaanderen steunt de aanbevelingen van Draghi inzake de nieuwe '**EU Semicon Strategy**'. Het is belangrijk dat die strategie aanvullend is op de bestaande EU Chips Act en mee inzet op een **sterkere EU-valorisatie** van de EU-onderzoekscentra (Research and Technology Organizations (RTOs)), waaronder IMEC.

11. DEFENSIE EN RUIMTEVAART

Het Draghi-rapport schetst de belangrijkste werkpistes voor de EU om de defensie- en ruimtevaartsectoren verder te ondersteunen en te versterken. Vlaanderen legt de nadruk op **meer investeringen in defensieonderzoek en -ontwikkeling**, wat onze technologische capaciteiten zal bevorderen. Ook het faciliteren van de technologische **spill-over tussen de civiele en defensie-innovatiecycli** verdient de nodige aandacht. Verder benadrukt Vlaanderen het belang van investeringen in de defensie- en ruimtevaartindustrie en vraagt het specifieke aandacht voor kmo's als essentiële motoren van innovatie in de sector.

12. FARMA

De alarmerende situatieschets van de farmaceutische sector in het Draghi-rapport moet de aanleiding zijn om de voorstellen rond een **Critical Medicines Act** en een **Biotech Act** verder te verdiepen. Hoewel gezondheid een belangrijk onderdeel van de Biotech Act moet zijn, is het essentieel voor Vlaanderen dat dit wetgevende voorstel breder gaat dan louter de gezondheidssector.

Draghi pleit onder meer voor meer samenwerking en striktere concentratie van innovatiehubs rond specifieke thema's, zoals (onderdelen van) life sciences. Zo moeten we **kritische massa en revitalisering van de hele sector in de EU bereiken** in plaats van het contraproductieve model van rivaliteit en versplintering door nationaal protectionisme voort te zetten. Vlaanderen wil zijn positie versterken binnen dat geïntegreerde ecosysteem.

13. MOBILITEIT EN TRANSPORT

De **digitale en groene transformaties**, alsook **automatisering** in de transportsector, zullen noodzakelijk zijn in de komende jaren. Het is een opportuniteit voor de EU-industrie (en de Vlaamse industrie) om daarin een globale leidende rol op te nemen.

Een centraal aandachtspunt voor Vlaanderen is de nood aan **een verbeterde infrastructuurplanning** om infrastructurele belemmeringen in de interne markt weg te werken en interoperabiliteitsproblemen verder aan te pakken om het concurrentievermogen in de EU te

vrijwaren. Daarbij zijn **een performante coördinatie** met andere sectoren en **versnelde vergunningsprocedures** cruciaal. Ook **onderhoud**, dat in het Draghi-rapport benoemd wordt als grote toekomstige kosten met de ouder wordende infrastructuur, en de modal shift richting spoorvervoer en binnenvaart zijn voor Vlaanderen belangrijk.

Daarnaast zijn **strategische investeringen in infrastructuur en het daadkrachtiger mobiliseren van alternatieve publieke en private financieringsmiddelen** noodzakelijk voor de verdere implementatie van het TEN-T-beleid. Het rapport geeft in die zin een aantal handvaten om een sterk toekomstig Connecting Europe Facility (CEF) in het volgende MFK te bepleiten met een toegewezen transportenveloppe en een centraal beheer. Voor Vlaanderen is budgettaire versterking voor de bouw en het op peil houden van grensoverschrijdende en strategische transportinfrastructuur een prioriteit, **net als het verzekeren van het TEN-T-netwerk tegen externe factoren** (klimaat, geopolitiek, enzovoort).

14. GOVERNANCE

Vlaanderen gaat akkoord met Draghi dat de EU moet focussen op zaken waarbij het de grootste meerwaarde kan leveren. Interne hervormingen van de EU zijn nodig voor er van een eventuele uitbreiding van de EU sprake kan zijn.

Vlaanderen pleit ervoor dat de EU weloverwogen strategische beleidskeuzes en prioriteiten identificeert die aansluiten bij haar bredere doelen, en dat ze die als een rode draad door haar beleid laat lopen. Het is cruciaal hoe die strategische prioriteiten worden vastgesteld en geselecteerd, bij voorkeur op basis van objectieve onderbouwing. Actieplannen kunnen een nuttig instrument zijn om die coördinatie te realiseren.

Verder ondersteunt Vlaanderen de analyse in het Draghi-rapport dat een aantal bestaande processen, zoals het Europees Semester, tot nu toe grotendeels bureaucratisch zijn gebleken. Bij de Draghi-voorstellen rond coördinatie maakt Vlaanderen echter wel de kanttekening dat de uitwerking van volledig nieuwe governancestructuren tijdrovend kan zijn. Vlaanderen pleit er daarom voor dat de nieuwe economische governance als hefboom fungeert om het Europees Semester te dynamiseren en functioneler te maken met onder andere een sterker politiek eigenaarschap, meer regiospecificiteit en een veel sterkere focus op competitiviteit. Vlaanderen suggereert **slimme links met het Europees Semester (ES) te onderzoeken**. Zo kan aan het thema van het concurrentievermogen een veel sterkere inhoudelijke plaats toegekend worden binnen het ES en kan van die thematiek bijvoorbeeld een vast operationeel en recurrent onderdeel gemaakt worden in meer effectieve Fact Finding Missions, landverslagen en ontmoetingen op politiek niveau tussen de Europese Commissie en de lidstaten. Belangrijk daarbij is dat dat proces dan efficiënter en veel minder bureaucratisch gemaakt wordt. Vlaanderen constateert dat de politieke dimensie van het ES in de afgelopen jaren, met onder andere politieke bilaterale gesprekken tussen de Europese Commissie en de lidstaten, sterk is afgenomen. Het toenemende belang van concurrentievermogen zou echter een nieuwe impuls voor politiek overleg kunnen bieden. Ook moet er sterker worden ingezet op de **regiospecificiteit** van het ES met regiospecifieke aanbevelingen en analyses.

15. MEDIA

De opmaak van een nieuwe EU-telecomwet, zoals Draghi voorstelt, impliceert een aanpassing van het Europese Wetboek voor Elektronische Communicatie (EWEC). Vlaanderen zal dat van nabij opvolgen, gezien de mogelijke belangrijke impact op het mediabeleid, en op het **spectrumbeleid** in het bijzonder. Wat het spectrumbeleid betreft, stellen we in vraag hoe verdere harmonisatie van het spectrum praktisch kan worden gerealiseerd aangezien technisch reeds veel geharmoniseerd is en er al een gecoördineerd tijdschema voor toewijzingen bestaat. Verdere harmonisatie lijkt vooral haalbaar voor satellietdiensten.

De minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams Minister van Economie, Innovatie en
Industrie, Buitenlandse Zaken, Digitalisering en Facilitair Management,

Matthias DIEPENDAELE